

Да направимъ единъ малъкъ паралелъ:

Каквото значение има Лермонтовъ за руската поезия, такъво значение има и Ботевъ за българската: Лермонтовъ рисува въ музикална и пластична рѣчь живи картини, взети отъ природата и изъ живота на **Велика Руссия**, а Ботевъ рисува — съ сѣщата енергия, съ сѣщата пластичностъ и музикалностъ на българската рѣчь — картини, взети изъ природата и живота на **малка България**. Въ поезията си Ботевъ и Лермонтовъ сѣ lika и прилика, като два стрѣка иглика.

Поезията на Байрона е енергиченъ протестъ на *възраждащата се Англия* противъ окования въ средневѣковнитѣ традиции Джонбулъ; сѣщо и поезията на Ботева е енергиченъ протестъ на *свободомисляща България* (тогава) противъ раболѣпствующето (тогава) поколѣние прѣдъ турскитѣ султани и разнитѣ патриарси . . . .

Байронъ гроба си намѣри между гръцкитѣ революционери, а Ботевъ коститѣ си остави на голитѣ Старо-планински скали! . . . . и двамата живота си дадоха за *човѣшки правдини*.

Прокарахме горнитѣ два паралела за да покажемъ мѣстото, което заема Ботевъ между ликоветѣ на чуждитѣ поети-великани — за да покажемъ на нашитѣ момчети неразбрани (отрицатели на българското и почитатели на чуждото), че и нашата земя е дала велики хора — че и една турска робиня е **откърмила** рицари — защитници на правдата и свободата — че изъ кръвта и плътта и на едно робско племе може да се роди пѣвецъ на общечеловѣческитѣ тѣги . . . . .

Да, Ботевъ, едноврѣменно, бѣ пѣвецъ и на българскитѣ теглила и пѣвецъ на общечеловѣческитѣ тѣги — пѣвецъ „мировой скорби“! . . . . .

III.

Сега да захванемъ прѣгледа си отъ тамъ, отъ гдѣто се захваща самия „Опитъ за биография“ т. е. отъ „вмѣсто прѣдисловието“ на „биографията“.

„Вмѣсто прѣдисловието“ по формата си е единъ пѣстъръ фейлетонъ; по съдържанието си е една статия съ начало и срѣда, но безъ край. При четението на „вмѣсто прѣдисловието“ се отбѣлжва една напрегнатостъ, единъ видъ насилване на автора надъ себе си, съ цѣль наведнажъ да характеризира *Ботева* съ най ясни и гѣсти краски. Приведени сѣ паралели между Ботева и нѣколко исторически лица; наши и чужди, но отъ прокаранитѣ паралели не се разбира наведнажъ: *кой е Ботевъ*, и кое мѣсто заема той между ликоветѣ на българскитѣ първокласни поети, и между ликоветѣ на европейскитѣ поети великани. Освѣнъ това, автора е повикалъ на помощ науката, и въ името на нейнитѣ доказани теории, обяснява влиянието, което е имала Тунджанската долина върху поетическитѣ дарби на Ботева, върху неговото „хайдушко настроение,“ както каза биографа му. За доказателство, че климата, почвата, природната обстановка иматъ силно влияние върху развитието и заражданието на гениалнитѣ способности, биографа привожда като фактъ, че градоветѣ, разположени между Срѣдна-Гора и Стара-Планина, разположени въ българскитѣ проходи,